

Fredagen den 15 oktober

Kl. 15.00

*Antalet suppleanter
i civilutskottet*

§ 1 Antalet suppleanter i civilutskottet

*Fyllnadsval till
utskott*

Herr TALMANNEN:

Enligt till kammaren inkommet protokollsutdrag har valberedningen föreslagit att antalet suppleanter i civilutskottet, som f. n. är 15, skall utökas till 16.

Jag hemställer att antalet suppleanter i civilutskottet bestämmes till 16.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 2 Fyllnadsval till utskott

Herr TALMANNEN: De på föredragningslistan upptagna valen är för-
anledda av att ersättarna för fru Fränkel och fru Fredgardh samt herrar
Henmark och Wachtmeister i Johannishus skall beredas plats i utskott.

Centerpartiets partigrupp har anmält fru Ingvar-Svensson som sup-
pleant i lagutskottet. Folkpartiets partigrupp har anmält fru Svegländ
som suppleant i kulturutskottet och herr Hägelmark som suppleant i
civilutskottet. Moderata samlingspartiets partigrupp har anmält herr
Bengtsson i Sölvesborg som suppleant i jordbruksutskottet.

Herr talmannen förklarade därefter valda till

suppleant i lagutskottet

fru Ingvar-Svensson (c)

suppleant i kulturutskottet

fru Svegländ (fp)

suppleant i jordbruksutskottet

herr Bengtsson i Sölvesborg (m)

suppleant i civilutskottet

herr Hägelmark (fp)

Herr TALMANNEN: I anslutning till förslaget om utökning av antalet
suppleanter i civilutskottet har valberedningen, enligt ett till kammaren

Nr 11

Fredagen den
15 oktober 1976

Anmälan av interpellationer

inkommet protokollsutdrag, till suppleant i nämnda utskott enhälligt föreslagit fru Ingvar-Svensson.

Vid valet tillämpas acklamationsförfarande, om ledamot ej begär att valet skall förrättas med slutna sedlar, vilket i så fall kommer att äga rum vid ett följande sammanträde.

Kammaren utsåg till

suppleant i civilutskottet

fru Ingvar-Svensson (c)

§ 3 Justerades protokollet för den 7 innevarande månad.

§ 4 Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

1976/77:1 till konstitutionsutskottet

§ 5 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna 1976/77:5-7.

§ 6 Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelse:

Till riksdagens kammare

Jag får härmed anhålla att fr. o. m. den 8 oktober 1976 bli entledigad från uppdraget att vara ledamot av Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond.

Stockholm den 8 oktober 1976

Ingemar Mundebo

Denna anhållan godkändes av kammaren.

§ 7 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 14 oktober

1976/77:8 av herr *Hjorth* (s) till herr statsrådet Johansson om den framtida sysselsättningen för anställda vid kärnkraftsbyggen, m. m.:

Med stort intresse emotsågs regeringsdeklarationen beträffande energifrågorna och då särskilt frågan om kärnkraften. Denna fråga diskuterades livligt i valrörelsen. De tre borgerliga partierna hade olika uppfattningar, och centern framstod som en garant mot fortsatt utbyggnad av kärnkraften i vårt land. Man kan med fog säga att just inställningen

i kärnkraftsfrågan var det som avgjorde röstningen för många väljare och kanske även själva valutgången.

Riksdagens beslut 1971 och 1975 innebär att minst tre reaktorer skall uppföras i Forsmark. Första och andra aggregatet är så långt komna att de beräknas tas i drift 1978 resp. 1980. Arbetet för det tredje har påbörjats. Arbetsplatsen vid Forsmarks kärnkraftverk har utvecklats till Nordeuropas största byggarbetsplats med ca 2 600 anställda. Dessutom har omkring 200 personer anställts som driftpersonal. De många byggnadsarbetarna har räknat med en tryggad anställning till en bra bit in på 1980-talet, och driftpersonalen har sett fram emot en säker anställning vid kraftverket. Därför har många bosatt sig i Östhammar eller andra närbelägna orter. Man har glatt sig åt att slippa pendla långa vägar och vara borta veckovis ifrån sina familjer.

För kommunen och hela norra Uppland har kraftverksbygget haft stor betydelse. De gamla bruksorterna har haft sina problem och ej kunnat erbjuda någon ökning av arbetstillfällena, men kraftverksanläggningen har radikalt förändrat denna situation. Östhammars kommun har helhjärtat och i fullständig politisk enighet satsat på att bereda de sysselsatta vid Forsmark goda bostäder och service. Stora insatser har gjorts för nya bostadsområden med gator, ledningar och ytterbelysning, skolor, barn-daghem m. m. Genom dessa kraftfulla satsningar har emellertid skatten blivit en av de högsta i landet och låneskulden större än i andra kommuner.

Det är mot bakgrunden av dessa stora investeringar inte underligt om just regeringsskiftet skapat stor oro och osäkerhet bland de kommunala förtroendemännen. Främst är det naturligtvis de anställda vid kärnkraftsbygget som ängsligt frågat sig hur det skall gå med deras jobb, om de skall våga satsa på att bygga eget hem och hur det skall bli för dem som redan har byggt egna hem i kommunen.

Fredagen den 8 oktober kom regeringsdeklarationen, och avsnittet om kärnkraften studerades extra noggrant i både Forsmark och hela Östhammars kommun. Det första intrycket var att arbetena skulle få fortsätta i oförminskad omfattning enligt det beslutade programmet. Det var en förnuftig linje, tyckte man, att inte spolia de stora värden som redan finns nedlagda i bygget och att utnyttja kärnkraften under en övergångstid tills nya energikällor kan tas i bruk. På detta sätt kan också kommunen få utbyte av de stora investeringar som redan gjorts.

Regeringsuttalandet tolkades dock olika i pressen, och de borgerliga politikernas kommentarer i frågan kunde knappast sägas ge klarhet. Tvärtom förstärkte de den oro som Forsmarksarbetarna kände. Enligt några bedömare innebar regeringsdeklarationen att aggregat 1 och 2 skulle få byggas färdiga men att arbetena med det tredje skulle stoppas. Andra sade att byggenskapen skulle fullföljas enligt planerna men att inga fler reaktorer skulle sättas i drift. En tredje uppfattning var att det skulle bli omedelbart stopp för alla pågående kärnkraftsbyggen.

Till denna förvirring har inte minst statsrådet Johanssons uttalanden

bidragit. Man får intrycket att oavsett vilket avtal som presenteras beträffande upparbetningen av använt bränsle och vilken plan för deponeringen av det högaktiva avfallet som än företes så kommer regeringen ej att godkänna det. Statsministerns tal om att nu har marschen in i kärnkraftssamhället stoppats tyder också på att det kanske inte blir någon mera reaktor som kommer att laddas.

Nu kan dock inte regeringen vänta på att kraftföretaget redovisar sina förslag till upparbetning och slutförvaring. För att Forsmarksbolaget skall få låna pengar till det fortsatta byggandet måste regeringen lämna statliga garantier. AP-fonderna och andra långgivare måste hållas skadeslösa och garanteras att få igen pengarna om inte anläggningen kommer att användas.

Jag utgår ifrån att de säkerhetsbestämmelser som krävts i regeringsdeklarationen kommer att uppfyllas, men jag vill poängtera att staten och regeringen givetvis har ansvar för den samlade lösningen av avfallshanteringen och den slutliga förvaringen av det högaktiva avfallet. AKA-utredningen är ute på remiss och skall naturligtvis utvärderas för att vi skall få en samlad lösning av dessa viktiga frågor. Ligger det i deklarationens andemening att ej ladda och sätta de under byggnad varande reaktorerna i drift? Om så är fallet är det helt meningslöst att fortsätta arbetena. Skall byggnadsarbetet stoppas bör det ske direkt, så att man i stället för att kasta bort stora resurser kan använda dem till något meningsfullt, t. ex. fortsatt forskning om alternativa energikällor och ersättning till de anställda som drabbas.

Jag är dock övertygad om att avfallsproblemen skall kunna lösas och att vi får det energitillskott som vi så väl behöver tills vi kan ta i anspråk nya energikällor om några årtionden.

I regeringsdeklarationen talas om upprättande av en beredskapsplan för avveckling av kärnkraften om säkerhetsproblemen inte kan lösas. Denna beredskapsplan bör enligt min mening även uppta en plan för alternativa sysselsättningar för de många hundra byggnadsarbetare som blir friställda, helst genom lokalisering av nya företag till norra Uppland. Vidare bör beredskapsplanen innehålla en ekonomisk plan för ersättningar till Östhammars kommun för de investeringar som gjorts med anledning av kraftverksbygget i Forsmark samt driftbidrag till serviceanläggningar som genom befarad utflyttning inte kan utnyttjas som planerat. Även den enskilde som vid ett kärnkraftsstopp tvingas flytta bör ges ersättning för ekonomiska förluster.

Med hänvisning till det anförda ber jag att få ställa följande frågor till herr statsrådet Johansson:

Kan de anställda vid kärnkraftsbygget i Forsmark räkna med fortsatt arbete?

Vill statsrådet medverka till att beredskapsplanen för en eventuell avveckling av kärnkraften också upptar förslag till alternativa sysselsättningar för de berörda?

Är statsrådet beredd att i beredningsplanen redovisa ersättningar till kommunen för nedlagda investeringar och till enskilda personer för ekonomiska förluster?

den 15 oktober

1976/77:9 av fröken *Hjelmström* (vpk) till herr statsministern om invandrarernas rätt till undervisning i svenska, m. m.:

I Sverige finns i dag över 400 000 utländska medborgare. De är till stor del hänvisade till tunga och dåligt betalda arbeten och får ofta tjäna som storfinansens arbetskraftsreserv. Många är arbetslösa. De utsätts också för språklig och kulturell isolering. Enligt pressuppgifter saboterar många företag den lag som ger invandrare rätt till ledighet och lön för studier i svenska. Andra företag avstår från att anställa invandrare för att undgå lagen. Mest isolerade i språkligt hänseende är de invandrare som saknar anställning.

Utomnordiska utlänningars vistelse i Sverige regleras av tidsbegränsat uppehålls-, bosättnings- och arbetstillstånd. Utgångspunkten för beviljandet av dessa är tillgång till bostad och arbete resp. studier. En fortsatt vistelse i Sverige bedöms från fall till fall på samma grunder. Ett avslag på ansökan om förnyat tillstånd att vistas i Sverige innebär ofta en personlig katastrof för vederbörande.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande frågor till herr statsministern:

1. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att tillförsäkra invandrarerna rätten till undervisning – såväl anställda som arbetslösa eller hemarbetande?

2. Anser regeringen att det är möjligt för ett enskilt statsråd att jämsides med så stora områden som arbetsmarknadsfrågor och jämställdhetsfrågor ägna invandrarfrågorna den tyngd de förtjänar, eller är det faktum att man inte utsett någon minister att särskilt handha dessa frågor ett uttryck för regeringens syn på invandrarfrågorna som mindre väsentliga?

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 15.03.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert